

Vladimír Verner:

STÁTNÍ OBČANSTVÍ A OPCE V DŮSLEDKU PŘIPOJENÍ SUDETSKA K NĚMECKU.

Dne 20. listopadu 1938 byla v Berlíně podepsána smlouva, uzavřená mezi Německem a Československem o státním občanství a opci. Ustanovení smlouvy nabývají účinnosti dne 26. listopadu 1938. Ustanovení smlouvy lze rozdělit v části

1. o tom, kdo se stává německým a kdo zůstává československým státním občanem,
2. o výměně obyvatelstva,
3. o opci,
4. o různých a přechodných věcech.

1. Kdo se stává německým a kdo zůstává československým státním občanem.

Dne 10. října 1938 stávají se německými státními příslušníky z dosavadních československých státních občanů ty osoby, které dne 10. října 1938 měly bydliště na území odstoupeném Německu, jestliže

- a) se na tomto území před 1. lednem 1910 narodily, nebo
- b) pozbyly dnem 10. ledna 1920 německého státního občanství (tu jde o bývalé obyvatele Hlučínska), nebo
- c) jsou dětmi nebo vnuky osob, u nichž jsou splněny předpoklady uvedené pod a) a b), nebo
- d) jsou manželkami osob, u nichž jsou splněny předpoklady uvedené pod a), b) nebo c).

Dále stávají se německými státními příslušníky osoby německé národnosti, které dne 10. října 1938 bydlely v cizině, t. j. mimo území bývalé celé republiky Československé a dne 10. října 1938 měly domovské právo v některé obci ležící v území odstoupeném Německu.

Ostatní bývalí českoslovenští státní občané zůstávají jimi i dále. Zvláště tedy budou i nadále československými státními občany osoby, které dne 10. října 1938 měly bydliště (nikoliv jen pouhý pobyt) na zbylém území Československa, bez ohledu na to, zda měly domovskou příslušnost na tomto území či na odstoupeném území, dále osoby, které měly uvedeného dne bydliště sice na odstoupeném území, avšak na tomto území se před 1. lednem 1910 nenarodily, leč by státní občanství německé odvozovaly podle toho, co řečeno shora pod b) až d); z osob příslušných do obsazeného území a bydlících v cizině zůstanou československými státními občany ty, které nejsou německé národnosti.

Při všem tom za bydliště považuje se místo, v němž dotčená osoba se usadila s úmyslem trvale se tam zdržovati. Má-li kdo více než jedno bydliště, je rozhodné z nich místo, které si za bydliště označí.

Dosah těchto dosti komplikovaných ustanovení vysvitne z několika příkladů:

Osoba domovsky příslušná do Liberce, bydlela 10. října 1938 v Praze, zůstane československým občanem; osoba příslušná do Prahy, narodila se před 1. lednem 1910 v Liberci a bydlela 10. října 1938 v Liberci (nebo jinde v obsazeném území), stane se německým příslušníkem; osoba naro-

zená po 1. lednu 1910 kdekoliv (na území Československa nebo i v cizině), bydlela 10. října 1938 v obsazeném území, stane se německým příslušníkem, jestliže její otec (děd) se narodil před 1. lednem 1910 na odstoupeném území; osoba německé národnosti bydlící v cizině (na př. ve Francii, starém Německu a pod.) a příslušná domovsky do Liberce, stane se německým příslušníkem.

2. V ý m ě n a o b y v a t e l s t v a .

Československá vláda má právo vyzvati osoby německé národnosti, které dne 26. listopadu 1938 byly československými státními občany a které se na nynější (t. j. neobsazené) území Československé republiky přistěhovaly po 1. lednu 1910, aby do tří měsíců opustily území Československé republiky. Německo je povinno tyto osoby převzít; takové osoby pozbývají uvedenou výzvou československého státního občanství. Toto ustanovení neplatí o osobách, které nabyly československého státního občanství po 30. lednu 1933 a před tím byly německými nebo rakouskými státními příslušníky.

Německá vláda může vyzvati osoby, které nejsou německé národnosti a přistěhovaly se do odstoupeného území po 1. lednu 1910, aby opustily Německo do tří měsíců. Československo je povinno tyto osoby převzít. Jít tu může však jen o osoby, které podle této smlouvy zůstaly československými státními občany.

Jak Československo, tak i Německo může uvedená vyzvání učiniti jen do 10. července 1939. Není to sice výslovně uvedeno, ale předpokládá se, že vyzvání k opuštění státního území nebude vydáno všeobecně, nýbrž individuálně pro jednotlivé osoby.

3. O p c e .

Pro Československo mohou optovati osoby, které se podle toho, co bylo sděleno shora, staly německými státními občany a nejsou německé národnosti.

Pro Německo mohou optovati osoby, které zůstaly československými státními občany a jsou německé národnosti; vyloučeny jsou z opce pro Německo osoby, které se staly československými státními občany po 30. lednu 1933 a před tím byly německými nebo rakouskými státními občany.

Opční lhůta končí 29. března 1939.

Opce pro Československo se podává v Československu u ministerstva vnitra v Praze, mimo Československa u příslušného čl. zastupitelského úřadu. Pro Německo se podává opce u příslušného nižšího správního úřadu v Německu, mimo Německo u příslušného německého konsulátu. Opční prohlášení podává se písemně nebo do protokolu; podpis na písemně podaném opčním prohlášení musí býti ověřen buď od úředního zastupitelského úřadu státu, pro nějž se optuje, nebo soudem nebo notářem. Podává-li se opční prohlášení zmocněncem, musí býti podpis plné moci ověřen tak, jak uvedeno vpředu. Za ověření podpisu nevybírají se poplatky, kolky a jiné výlohy.

Příslušný úřad státu, pro nějž se optuje (v Československu ministerstvo vnitra), přezkouší, jsou-li splněny podmínky opce. Jsou-li splněny, vydá o tom opční listinu (osvědčení), v němž uvede i členy rodiny, na něž

se opce vztahuje. Účinky opce nastávají dnem, kdy opční prohlášení dojde k opčnímu úřadu. Opční řízení je prosto poplatků, dávek, kolků a jiných výloh. Optovati mohou samostatně osoby starší 18. let. Opce manžela vztahuje se na manželku, pokud manželství nebylo soudně rozvedeno, rozloučeno nebo prohlášeno za neplatné. Za osoby pod 18 let, za nezletilé přes 18 let, při nichž jsou podmínky pro zbavení svéprávnosti a za osoby, které jsou zbaveny svéprávnosti, nebo jsou postaveny pod prozatímní péči (opatrovnictví), optuje jejich zákonný zástupce. Pro posouzení náležitostí pro výkon opce je rozhodný den podání opce u opčního úřadu.

Jakými doklady má opční prohlášení býti doloženo, není ve smlouvě uvedeno, plyne však z povahy opčního podání jako podání ve správním řízení vůbec, že musí býti prokázány všechny okolnosti, které jsou pro oprávněnost opce rozhodné; tedy připojití jest průkaz o tom, že optant byl československým státním občanem, že se stal německým (zůstal československým) státním občanem, že není (resp. je) německé národnosti, průkazem o narození a matričními výtahy o sňatku a narození dětí, jež optanta sledují, potvrzení o posledním bydlišti nebo pobytu a pod.

František Oswald:

PRÁVNÍ POMĚRY V ÚZEMÍ Odstoupeném NĚMECKU.

I.

Základním ustanovením pro právní poměry v území odstoupeném Německu jest výnos vůdce a říšského kancléře o správě sudetoněmeckých území z 1. října 1938, vyšlý v částce 1. sbírky »Verordnungsblatt für die sudetendeutschen Gebiete«, vydané v Berlíně dne 8. října 1938. Podle něho jest — po přechodné době, během níž jest povolán vydávati nařízení vojenský hlavní velitel — ustanoven za zákonodárce »říšský komisař pro sudetoněmecká území«, který může za souhlasu příslušného říšského ministra a říšského ministra vnitra nařízením měniti právo v sudetských územích platné. Tato nařízení vyhlášují se v zmíněném »Verordnungsblatt für die sudetendeutschen Gebiete« a nabývají účinnosti, pokud není nic jiného ustanoveno, dnem, který následuje po dni vyhlášení.

Říšskoněmecké právo může býti zavedeno na sudetoněmeckém území nikoli říšským komisařem, nýbrž vůdcem a říšským kancléřem nebo příslušným říšským ministrem v dohodě s říšským ministrem vnitra; tento jest dále zmocněn vydávati právní a správní předpisy potřebné k provedení a doplnění výnosu o správě sudetoněmeckých území.

Právo platné dosud v sudetoněmeckém území zůstává podle § 5 zmíněného výnosu ze dne 1. října 1938 »až na další v platnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí těchto území německou říší«.

II.

K základnímu výnosu vůdce a říšského kancléře z 1. října 1938 vyšla dosud dvě nařízení, obě z 8. října 1938.

První nařízením stanoví v § 1: »⁽¹⁾ Okruh platnosti vyhlásovacích listů (Verkündungsblätter) říše vztahuje se na sudetoněmecká území.